

Posudek na bakalářskou práci	
☐ školitelský posudek ☒ x oponentský posudek	Jméno posuzovatele: Mgr. Dana Adamová Datum: 27.5.2016
Autor: Kristýna Jachnická	
Název práce: Seberozpoznání, vědomí sebe sama a kognitivní schopnosti u kytovců Selfrecognition, selfawareness and other cognitive functions of cetaceans	
☐ x Práce je literární rešerší ve smyslu zveřejněných požadavků (pravidel). ☐ Práce obsahuje navíc i vlastní výsledky.	
Cíle práce (předmět rešerše, pracovní hypotéza...) Předložená bakalářská práce si klade za cíl: <ol style="list-style-type: none"> 1) Shromáždit a prostudovat veškerou dostupnou literaturu o seberozpoznání, vědomí sebe sama a kognitivních schopnostech u kytovců 2) Zjistit, jak jsou u kytovců chápány pojmy „self awareness“ a „self consciousness“ 3) Jak souvisí uvědomování si hranic vlastního těla s dalšími kognitivními schopnostmi kytovců 4) Shrnutí všech kognitivních schopností a mechanismů, které byly u kytovců pozorovány či testovány 5) Na základě dostupné literatury vytvořit shrnující tabulku a subjektivně zhodnotit míru souvislosti testovaných schopností s uvědoměním si sebe sama u kytovců 	
Struktura (členění) práce: Práce má rozsah 40 stran a je členěna na 4 hlavní kapitoly, kterým předchází jejich seznam a abstrakt v českém i anglickém jazyce. Kapitola 1 – Úvod je stručným uvedením do problematiky schopnosti sebeuvědomění u zvířat a představením základních pojmů a experimentů, které tuto schopnost u kytovců ověřují. V této kapitole jsou také stanoveny hlavní cíle a otázky celé práce. Kapitoly 2 a 3 – jsou rozděleny shodně na 6 podkapitol, jejichž součástí jsou ještě další dílčí podkapitoly. Kapitola 2 se zabývá jednotlivými kognitivními schopnostmi testovanými ve vztahu porozumění fyzických hranic vlastního těla jako součásti konceptu sebeuvědomění, přičemž pozornost byla věnována především zrcadlovému testu, referenčnímu testu používání specifické části těla, individuálnímu rozpoznání a empatii. Kapitola 3 pak dále představuje výčet kognitivních schopností, jako jsou učení, paměť, abstraktní myšlení nebo numerická kompetence v souvislosti se samotným sebeuvědoměním. Nedílnou součástí předložené bakalářské práce je kapitola 4 – Závěr a diskuse, ve které autorka shrnuje a diskutuje poznatky vyplývající z celé literární rešerše, rozsáhlý seznam literatury, který obsahuje celkem 117 primárních a 3 sekundární citace a dvě tabulky, ve kterých jsou přehledně uspořádány hlavní kognitivní schopnosti, které byly v souvislosti se schopností sebeuvědomění u kytovců pozorovány či testovány.	
Jsou použité literární zdroje dostatečné a jsou v práci správně citovány? Použil(a) autor(ka) v rešerši relevantní údaje z literárních zdrojů?	

Literární zdroje jsou v práci citovány správně a relevantně. Výhrady bych však měla k chybnému užívání označení citací malými písmeny (a, b, c atd.) za rokem publikování dané práce. Toto označení se používá k odlišení citací vydaných stejným autorem nebo kolektivem autorů v jednom roce, přičemž v textu by měla být první taková citace označena písmenem a dále pak b atd. ne obráceně jako je to v případě prací Jaakkola a kol. (2010b) na str. 2 a Jaakkola a kol. (2010a) na str. 9. Podstatné však je, že pod konkrétním označením najdeme dané citace také v seznamu literatury. O kterou práci se jedná, pak ale nezjistíme ve shrnující tabulce, kde toto označení zcela chybí. Dále mi pak není jasné, proč citace Tomasello a Call (1997a) a Tomasello a Call (1997b) ze str. 1 a 2 jsou v seznamu literatury uvedeny shodně – jde tedy skutečně o dvě různé publikace? A také proč jsou jako a nebo b označeny práce, které jsou pod jedním autorem a rokem vydání uvedeny v práci pouze jedenkrát (př. Caldwell a Caldwell 1970a na str. 12, Janik a Slater 1998b str. 12,13,14 a Sayigh a kol. 1998b str. 12, 13, 14, 15, 23). Jednotný styl pro seznam citované literatury je však až na malé drobnosti plně zachován.

Pokud práce obsahuje (nadstandardně) i vlastní výsledky, jsou tyto výsledky adekvátním způsobem získány, zhodnoceny a diskutovány?

Práce neobsahuje vlastní výsledky.

Formální úroveň práce (obrazová dokumentace, grafika, text, jazyková úroveň):

Formální stránka práce je víceméně v pořádku bez většího množství překlepů a chyb. Autorce bych však doporučila věnovat zvýšenou pozornost latinským názvům např. na str. 5 *Pan tryglodytes* má být *Pan troglodytes* nebo *Corvus macrorhynchos* má být *Corvus macrorhynchus* a v ojedinělých případech také shodě přísudku s podnětem nebo třetímu rodu podstatného jména. Oceňuji však pěknou grafickou úpravu, která značně přispívá k celkové přehlednosti a dobré čitelnosti textu i souhrnných tabulek.

Splnění cílů práce a celkové hodnocení:

Předložená bakalářská práce si kladla za cíl shrnout dostupné poznatky, týkající se seberozpoznání, vědomí sebe sama a kognitivních schopností u kytovců, vyvodit z nich obecné závěry a prostřednictvím souhrnné tabulky na základě prostudované literatury subjektivně zhodnotit míru souvislosti testovaných kognitivních schopností kytovců s jejich sebeuvědoměním.

V celkovém hodnocení lze shrnout, že tyto cíle práce splnila. Jednak z dostupných literárních zdrojů a množství testovaných typů chování autorka vyvodila, že si kytovci nejen uvědomují hranice svého vlastního těla tzv. „self awareness“, ale že na základě některých studií můžeme u kytovců usuzovat také na uvědomování si sebe sama a své vlastní mysli tzv. „self consciousness“. Přesto však kriticky poukazuje na mnohé metodické nedostatky, které se ve značné řadě prací vyskytují, zejména pak na nedostatky způsobené používáním metodiky, která byla primárně vytvořena pro testování sebeuvědomění u primátů. V závěru práce pak dodává, že by bylo vhodné vytvořit experimenty vhodné speciálně pro kytovce, na škodu ovšem je, že vlastní návrhy na modifikaci experimentů již nezmiňuje. Co v práci malinko postrádám, je kapitola, která by alespoň stručně shrnovala rozdíly ve smyslovém vnímání svého okolí primáty (pro které byla navržena a vytvořena většina experimentů) a kytovci (u nichž hraje významnou roli v orientaci právě například echolokace).

Celkově lze ale říci, že se autorka dokázala v tématu dobře zorientovat a dokázala udržet přehlednost a srozumitelnost, často velmi detailního popisu jednotlivých

experimentů. Získané informace z mnoha studií pak doplňuje souhrnnou tabulkou, ve které subjektivně hodnotí míru souvislosti jednotlivých kognitivních schopností se samotným sebeuvědoměním u kytovců. Jako jeden z hlavních nedostatků celé práce však vnímám neustálenou terminologii základních pojmů, což pak vytváří u čtenáře značné nejasnosti, a proto budu své další otázky směřovat přímo k autorce.

Přes některé uvedené formální a faktické připomínky hodnotím předloženou bakalářskou práci za zdařilou a plně ji doporučuji k obhajobě a kladnému hodnocení.

Otázky a připomínky oponenta:

1) V úvodu na str. 1 píšete, že sebeuvědomění se dělí na uvědomování si hranic vlastního těla (self awareness) a uvědomování si sebe sama, vlastní mysli (self consciousness), dále na str. 2 už „self awareness“ popisujete jako seberozpoznání a „self consciousness“ jako samotné sebeuvědomění. Dále však používáte termín „sebeuvědomění“ nadřazeně pro SA i SC nebo jen samostatně pro SC. Vyplývá z toho tedy, že zrcadlový experiment testuje pouze SA nebo SA i SC současně? Uveďte, prosím tyto termíny na pravou míru.

2) Často ve své práci zmiňujete, že použité testy byly navrženy pro primáty a ne přímo pro kytovce. Liší se například ostrost a schopnost barevného vidění primátů a kytovců? Jestli ano, myslíte, že by to mohlo nějak zásadně ovlivnit výsledky mark testu nebo numerické kompetence?

3) Na schopnosti vnitrodruhové spolupráce, kterou máte ve své bakalářské práci uvedenou jako samostatnou podkapitolu, se z velké části podílí také sociální učení a vyžaduje vysoký stupeň kognitivních schopností. Vy zmiňujete příklad vnitrodruhové spolupráce kosatek dravých při lovu sledů. Bylo něco podobného pozorováno také u koticovců? Případně věděla byste ještě o jiné technice spolupráce při lovu u kosatek?

Návrh hodnocení školitele nebo oponenta (známka nebude součástí zveřejněných informací)

x výborně velmi dobře dobře nevyhověl(a)

Podpis školitele/opponenta:

Instrukce pro vyplnění:

- Prosíme oponenty i školitele o co nejstručnější a nevystižnější komentáře k jednotlivým bodům (dodržujte zhruba rozsah), tučně vyznačené rubriky jsou povinnou součástí posudku.
- Při posuzování je nutno zohlednit požadavky stanovené pro vypracování bakalářských prací – viz <http://www.natur.cuni.cz/biologie/studium/bakalarske-obhajoby>
- Posudek, prosím, nahrajte ve formátu pdf do SIS k dané bakalářské práci nebo (v případě externích oponentů) zašlete v elektronické podobě na e-mail: zuzana.starostova@natur.cuni.cz. Vytisknutý a podepsaný posudek také zašlete na adresu: **Zuzana Starostová, katedra zoologie PřFUK, Viničná 7, 128 44 Praha 2** nebo **doručte do místnosti 241** či na **sekretariát katedry zoologie**. Podepsaný vytisknutý posudek je nutnou součástí protokolu o obhajobě bakalářské práce a musí být k dispozici nejpozději v den obhajoby.